

BUITEN

20^e JAARGANG N°. 36.

ZATERDAG 4 SEPTEMBER 1926.

Foto C. Steenbergh.

DE „PIETER CORNELISZON HOOFT” AAN DE ETABLISSEMENTEN DER STOOM-
VAART MAATSCHAPPIJ NEDERLAND.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

MEVROUW MARIANNE, DOOR M. C. VAN ZEGGELEN (7)	BLZ. 422
DE „PIETER CORNELISZOOM HOOFT” (GEÏLL.), DOOR N.	BLZ. 421, 424—426, 432
HOORIGHEID, HAND-, SPAN- EN DROSTENDIENSTEN, DOOR DIEVERS	BLZ. 426
KLEINE HONDENRASSEN (GEÏLL.), DOOR I. JOH. W. DE VRIES	BLZ. 428
TWEE KLEINE KERKEN TE ZUTPHEN (GEÏLL.), DOOR J. GIMBERG	BLZ. 429
HANDIGE ADVERTEERDERS, DOOR A. W. FRANCKEN.	BLZ. 430
DE ENGELWORTEL (ANGELICA SYLVESTRIS), (GEÏLL.) DOOR V.	BLZ. 430
KONINGEN IN BALLINGSCHAP, DOOR CHARLES G. D. ROBERTS (32)	BLZ. 430

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

MEVROUW MARIANNE

DOOR

M. C. VAN ZEGGELEN.

7)

MARIANNE was al eerder in de gelegenheid haar belofte te vervullen, dan zij gedacht had, want boven in de achterkamer komend, vond zij Othello, die liefkoozend tegen haar opsprong.

„En waar is de baas?” vroeg ze.

De hond liep haar vooruit naar de voorkamer. David stond er bij het venster. Hij wendde zijn gezicht naar Marianne. Er was een lach in zijn oogen. „Wel, heb je bezoek gehad?”

„Ja, hoe weet je?”

„Ik zag haar gaan. Ik had 't wel gedacht, dat ze naar je toe zou gaan, Janne. En wat heb je haar gezegd?”

„Ik heb haar beloofd, dat ik mijn best zou doen bij je, maar ik heb 'r geen hoop gegeven, Davi”. Ze stak haar arm door den zijnen en beiden zagen nu het venster uit. „Zeg Davi, ik heb erg met 'r te doen, bedenk toch eens, hoe vreeselijk 't zou zijn als die arme vrouw veroordeeld werd. Jij kunt 'r redden, als je wilt”.

David zweeg. Othello, iets van ontroering speurend, sprong op een stoel en hief zijn kop naar den baas en de vrouw.

„Nee, Jannetje”, zei hij, den hond streelend. „'t Is onmogelijk voor me. 'k Zou échec lijden en dat zou haar immers niet helpen. Heeft Gertrud je niet gezegd, wat ik voorstelde?”

„Neen”.

„Ik heb haar mijn compagnon aangeraden”.

„Bas?” In Marianne's oogen, die zoo op die van David geleken, was even een twijfel, toen verwondering. „Maar Davi, Bas pleit haast nooit”.

„Des te meer reden, dat hij 't eens doet. Wie weet hoe goed ie 't zal doen”.

„Heb je 't hem al gevraagd?”

„Neen, want Juffrouw Wedelwende weigerde. Ze wilde à tout prix mij hebben, zei ze”.

„Ze komt over een uur terug, Davi, dan moet ik haar een beslist antwoord geven. Zullen we het toch aan Bas vragen? Zij kan toch moeielijk weigeren als Bas wil en zich zelf aanbiedt?”

„Daar is hij zelf”, zei David. Othello was al vanden stoel gesprongen en liep Bas tegemoet. Geesje bracht de koffie en Marianne schonk als naar gewoonte in, bij het buffet staande. Ze luisterde naar David's kalme stem, die Bas het geval uitlegde; zij hadden elkaar op het kantoor nog niet gesproken. Marianne wachtte in spanning Bas' antwoord.

„Stom, kerel, dat je zoo'n geval laat loopen. Als je naam als pleiter reeds niet gemaakt was, zou dit een gelegenheid zijn”.

„Als jij 't eens van me overnam?” vroeg de ander, die wijselijk gezwegen had van Gertrud's bijzondere voorkeur.

„Ik? Als je onverwrikbaar blijft, ja, dan is 't mij goed. Ik heb in lang niet gepleit, maar ik vind 't zonde en schande, om zoo'n zaak voorbij te laten gaan. Leen me je stem, David, en ik doe 't”.

„Je slaat me niet te hoog aan”, meende David, „dat 't mijn stem zou zijn die een zaak verdedigt. 't Gaat 'm om wat je zegt, om wat je bezielt”.

Bas smeerde zijn broodje. Marianne zag, nu aan tafel gezeten, naar haar man. Zij zag hoe hij zijn witte tanden in het broodje zette, hoe zijn blauwe oogen David eenigszins spottend aankeken en zij dacht: „Hij is kracht en David is gevoel en alleen kracht, als hij daardoor gedreven wordt”. Maar in de herinnering aan het arme kind, dat haar zoeven zoo dringend gesmeekt had, kwam het haar opeens als een plicht voor, al het goede in Bas op te wekken, om zich te bezielen voor de zaak van Mevrouw Wedelwende, om het geval niet alleen als een mooie zaak te beschouwen, maar als een dure plicht, een mensch te redden. En opstaand om Othello's schotel bij den schoorsteen te zetten, het gewone plaatsje, legde ze haar hand op Bas' schouder en zich wat voorover buigend, zei ze:

„Doe 't, Bas, als Davi niet wil, moet jij 't doen. Ja, ja, jij moet 't doen, daar ben ik nu van overtuigd. Je zult 't krachtig aanpakken en je er heelemaal aan geven, zooals je gewoon bent te doen”.

Bas gaf een zacht klapje op Marianne's hand. Hij had zijn mond vol en knikte alleen eens, en toen het broodje naar binnen was, zei hij, nu het eitje van vier-en-een-halve minuut met z'n mes den kop afslaand:

„Wij zullen 't 'm wel leveren, vrouwtje, met of zonder stem”

„Maar niet zonder bezieling, Bas”.

„Die komt wel, die komt wel! Is 't een aardig Juffie, dat dochttertje?”

„Een schoonheid, Bas!”

„Een schoonheid? Een vervelende schoonheid? Mooi zegt me niets, als er maar pit in zit. Feu sacré”.

„Feu sacré genoeg”, viel David nu Marianne bij. „In dat opzicht zal je tevreden zijn”.

„Maar dan”, Bas zag David groot aan, „dan ben je toch nog grooter stommerik dan ik dacht, David. Laat je mij, zoo'n braven huisvader, met zoo'n mooi kippetje zaken doen”.

„Je groote soliditeit waarborgt je”, zei David, met lichten spot, werkelijk opgeruimd, dat zijn zwager de zaak wilde overnemen. Als zij, Gertrud, nu maar wilde!

Klokslag half twee ratelde het electrisch voordeurbelletje. Bas sprong op, riep van bovenaf: „Annette, laat de juffrouw in de voorkamer, boven”, en terugkomend schoof hij de porte brisée zachtjes toe en hij lachte uit de andere kamer met zijn vroolijken kop tusschen de bijna dichtgeschoven deuren Marianne en David toe: „Op hoop van zegen, kinderen!”

Een glansrijke zonnige Junimaand had een gure Mei opgevolgd. Het jonge groen, in storm geboren, kon zich eindelijk rustig ontplooiën. De breede kastanjeboomen wierpen hun koele schaduw langs de lanen van het Voorhout, de Vijverberg droeg zóóveel groen, dat de oude huizen aan het water nauwelijks te zien waren voor den wandelaar. Plein 1813 was één bloementuin rondom het standbeeld. In de Scheveningsche Boschjes jubelden kinderstemmen, en in het avonduur sloeg er de trillende stem van den nachtegaal.

Scheveningen zelf had zijn badseizoen geopend. Nog waren de vreemdelingen verre; die zouden niet voor Juli en Augustus verschijnen. Deze eerste maand was de intieme strandtijd voor de Hagenaars zelf. Jonge moeders trokken er met haar kinderen heen, genietend van hùn strand, en hùn zee, zoolang er nog geen vreemden waren.

Truus Corver stond met kleinen Leonard op de stoep van Tante Marianne's huis, Leonard gewapend met schop en emmertje.

„Zal Tante wel mee willen, naar Skeveninge, Mammie?” vroeg Leonardje, die de sch een vijandschap scheen toegezworen te hebben.

„Als je het haar heel lief vraagt, misschien wel!”

„Moet je Leonard laten vragen, Mammie, in Tante's oor

zal Leonard 't zeggen!" en toen de deur geopend werd, wilde 't mannetje naar binnen gaan, vol ijver om zijn Moeder vooruit te zijn en Tante het groote heerlijke plan naar Scheveningen te gaan en een kuil te graven, in te fluisteren. Maar zijn Moeder's hand hield hem even terug. Een dame in eleganten rouw, de tullen sluier om het mooie bleeke gezichtje, wilde juist naar buiten gaan. Na een vluchtige, beleefde groet gingen zij en Truus elkaar voorbij. Leonardje, dadelijk gepakt door een bijzondere verschijning als deze, zag zijn Moeder vragend aan.

„Wie is de mooie dame, Mammie?"

„Weet ik niet, Leonard!" zei Truus en knikte Geesje, de oude bekende uit het huis van haar schoonouders Hoogland, vriendelijk toe. Zij was altijd blij als Geesje de deur opende en niet de coquette Annette.

„Gees! we komen Tante halen, om naar Scheveningen te gaan. Zou je denken dat Mevrouw tijd heeft?"

„Moesje! niet zoo hard zeggen. Leonard zal 't Tante vragen!"

„O ja!" Truus liet haar stem dalen en Geesje, die ook dadelijk begreep, legde haar vinger op den mond en ze hurkte als naar gewoonte bij Leonard neer, alsof hij nog een klein jongetje van twee jaar was, en ze pakte hem bij zijn handen, die emmer en schop vasthielden.

„Ja, hoor, jongetje-mijn, dat moet jij maar aan Tante gaan vragen, maar Tante is boven, op de werkkamer. Ga jij daar maar heen . . . zoo, laat je schop en emmer maar hier, daar zal Gees wel op passen, hoor. Loop nu maar zachies de trappen op en dan klop je eerst aan de deur, zoo, tik-tik, met je vinger, en dan roep je: „Mag ik binnen komen? raad eens wie daar is?"

„Ja!" riep Leonard, zelf vergetend zacht te spreken, „raad eens wie daar is! Zal Tante opkijken!"

„Sst!" waarschuwde Gees, „niet zoo hard praten, dan hoort Tante het, ga nou maar, niet hard loopen op de trap, hoor, heel zachies!"

Leonardje, blij, dat nu zijn handen vrijkwamen, niet om Geesje, maar om het verwachtingsvolle, liep nu plechtig, eens even omziende naar Moeder en Gees, de trap op.

„Gaat u toch binnen Mevrouw", noodigde Gees, „ja, maar eerst moet u eens even m'n nieuwe gordijntjes in de keuken zien".

„O ja, graag Gees — jouw keuken is altijd een vreugde voor me, dat weet je".

Geesje, trotsch op wat het aardige Mevrouwje Truus, zooals ze haar tegenover Marianne altijd noemde, daar zeide, ging haar voor naar haar altijd glanzend en keurig eigen terrein. Zoo in den middag vooral, als de zon in den tuin en door een der vensters van de keuken scheen, deed het ieder weldadig aan, die hier binnen trad. Tegen den witten muur schitterde het rood en geel koper, van schotels, schuimspaan, tulbandvorm en ander ouderwetsch keukengerij, dat niet meer gebruikt, doch als sieraad iedere week gepoetst en weer opgehangen werd, als was het alleen om de zonnevinken in bolle of gladde oppervlakten juichend te vangen en te weerkaatsen. Op den schoorsteenmantel, boven de groote keukenkachel, stonden de zes rood aarden bordjes, met altijd hetzelfde minnende paar er op afgebeeld, vroolijk kleurend tegen de hagelwitte schoorsteenval. Vuurroode geraniums bloeiden in rood steenen potjes tegen de vensters en weerkaatsten hun kleuren in de hooge glazen muurkasten, waarachter servies en huishoudelijke voorwerpen geborgen waren.

Geesje schoof een stoel voor Mevrouw Truus bij de wit geschuurde tafel, waar zij overdag geen kleedje op gedoogde, omdat „overdag 't een keuken moest zijn en geen kamer". Annette zou er kleedjes en kussens, en voetenbankjes, in plaats van stoven willen hebben. Daar hield zij niet van. Alleen 's avonds, als alles aan kant was en zij haar naaiwerk te voorschijn haalde, dan werd er een groen kleed op de tafel gespreid, en om Annette 'r zin te geven, werd er een lapje om de lamp gedraaid, maar dat waren dan ook de eenige concessies aan moderner opvatting, die Geesje gedaan had.

„Zoo", zei ze, met 'r handen in de zij, „da's nou es 'n plezier voor me, dat u bij mij op visite bent!"

„En hoe is 't in de Spuistraat, Mevrouw?"

Hoewel Geesje iedere week in het huis van de familie Hoogland kwam en als oud gediensstige in de kamer bij dominé en bij de oude Mevrouw, de Moeder van dominé, een kwartiertje zoek bracht, luisterde ze met de grootste aandacht naar alle berichten die men haar uit het geliefde huis bracht en

Mevrouw Truus voldeed aan dit verlangen met liefde. Maar Leonard's kinderlijk onregelmatig stapje klonk al spoedig van de trap. Met een kleur verscheen hij in de keuken.

„Tante Janne is niet in de werkkamer! Leonard kan Tante nergens vinden!"

„Maar mannetje! dan zal Gees even met je meegaan. Tante is heusch boven".

Truus hoorde Leonard's hoog stemmetje sprekend met Gees, tot zij boven waren — zij hoorde de twee nog een trap op gaan, toen een kreet: „Tante! Leonard is hier!"

Geesje kwam lachend beneden.

„Mevrouw was in de slaapkamer! dat gebeurt ook niet veel, Mevrouw rustte!"

„Zou Mevrouw dan wel mee willen?" vroeg Truus.

„O, 'k denk van wel, Mevrouw. 't Is heel goed voor Mevrouw, zoo eens een dagje uit".

„Mevrouw is toch niet ziek?"

„Welnee, Mevrouw. Mevrouw is zoo kerngezond, mankeert nooit iets. Maar ja, in den schoonmaaktijd heeft Mevrouw zich extra vermoeid. Of ik er al tegen op kwam, 't hielp niet. We moesten en zouden in Mei schoon zijn en we waren laat begonnen, dat weet u! en nou met dat proces van die Mevrouw, hoe heet ze ook weer, Wedelwende, nou kan Meneer zich niet veel met Klank en Gedachte bezig houden. Op Mevrouw komt alles neer nu. 't Is den heelen dag proeven nazien en brieven schrijven; als 't jongetje van de drukkerij komt, moet alles klaar zijn. Mevrouw zit soms tot 's avonds laat er aan te werken. 't Komt nou ook juist alles tegelijk. Meneer David naar Parijs, ook voor zaken en Meneer zelf . . . nou Meneer is altijd maar met die affaire bezig".

Geesje was er zelf ook bij gaan zitten, had den aardappelbak op haar schoot genomen en vroeg eerst voor ze aan 'r werk begon:

„U permitteert toch wel?"

„Ga je gang toch, Gees — je kunt best twee dingen tegelijk doen, praten en aardappelschillen".

„Zou ik ook denken", zei Gees en ze plonsde den eersten aardappel in den emmer met water. Toen zuchtte ze hoorbaar.

„Och, Mevrouw!"

„Wat zucht je, Gees?"

„Och, een mensch kan zoo niet alles zeggen".

„Scheelt er wat aan, Gees?"

„Mij niet, mij niet . . . maar die affaire, 't is om die affaire, ziet U, dat wil ik zeggen, ik zal blij zijn als die afgelopen is".

„Neemt die Meneer zoo in beslag, Gees?"

„Die juffrouw, die mooie dame in den rouw, dié, Mevrouw, neemt meneer in beslag", zei Gees met ingehouden driftige stem, alsof ze bang was dat haar Mevrouw het twee verdiepingen hooger zou hooren. „Die Juffrouw is er of komt er. Ze loopt Meneer na, dat zeg ik u, en Mevrouw is veel te goed van vertrouwen. Mevrouw is stekeblind op dat punt. Mevrouw is een en al vriendelijkheid en behulpzaamheid voor dat schepsel met 'r mooie gezicht. Mevrouw kent geen wantrouwen".

„Nee", zei Truus, „ze weet niet wat jaloerschheid is".

„Was ze maar wat jaloersch", ging Geesje voort en Truus bemerkte dat zij haar opgewondenheid bijna niet kon beheerschen. Nu begon ze er zelf angstig van te worden. Wat was hier gaande in het kalme correcte huis van Marianne?

„En ik zou denken, dat Mevrouw daarom gewaarschuwd moet worden. Mevrouw moet dat mensch niet zoo dikwijls ontvangen, Mevrouw moet wat meer uit 'r oogen kijken".

„Durf jij dat niet te doen, Gees?"

„Durven? als 't er op aan komt, durf ik alles, dat weet U wel, maar ik doe 't niet graag, 't lijkt zoo valsementig als een dienstbooi 'r Meneer verklapt . . . Maar u moet 't Mevrouw eens zeggen, Mevrouw, zoo langs uw neus weg".

„Ik doe 't ook niet graag, Gees".

„Maar Mevrouw moet toch gewaarschuwd worden, Mevrouw, anders loopt de boel hier mis in huis".

„Geesje", vroeg Truus ernstig, „Meneer is toch altijd goed voor Mevrouw? ze zijn toch wel gelukkig? Jou kan ik dat wel in vertrouwen vragen?"

Gees hield den aardappel, dien ze juist weer in den emmer wilde laten vallen, vast, in de andere hand had ze 't mesje en de schil en ze zag Mevrouw Truus een oogenblik aan . . . toen liet ze met een plompje den aardappel vallen en ze schudde haar hoofd, met 't witte tullen mutsje gedekt.

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenberg.

DE EETSALON 1^E KLASSE. OP DEN ACHTERGROND, BOVEN HET EBBENHOUTEN BUFFET, EEN GOBELIN, VOORSTELLEND EEN GEZICHT OP FLORENCE, GEFLANKEERD DOOR BLOEMMOTIEVEN.

DE „PIETER CORNELISZOON HOOFT”.

EENIGE dagen geleden verliet de „Pieter Corneliszoon Hooft” de haven van Amsterdam, voor zijn eerste reis naar Tropisch Nederland. Met dit „zeekasteel”, gebouwd door de „Société Anonyme des Ateliers et Chantiers de la Loire” te St. Nazaire, is aan de Nederlandsche koopvaardijvloot en inzonderheid aan de vloot van passagiersschepen der Stoomvaart-Maatschappij Nederland een schip toegevoegd, dat waardig is om den naam van onzen grooten 17de eeuwischen dichter te dragen! En Bij een bezoek aan de salons van dit schip valt het onmiddellijk op, dat hier vooraanstaande Hollandsche kunstenaars aan het werk zijn geweest, die op het gebied der binnen-architectuur iets geschapen hebben, dat men weinig ter wereld zal aantreffen. Hier ziet men een voorbeeld van een moderne en zeer hoogstaande decoratieve kunst, welke is aangebracht zonder de technische lijnen van het schip te camoufleren. Om duidelijker te zijn: op vele groote transatlantische stoomers vindt men b.v. salons, die geheel gehouden zijn in den een of anderen Lodewijk- of den Roccoco-stijl, nog andere, welke gecopieerd zijn naar b.v. een jachtzaal uit een oud Engelsch kasteel, hetgeen op zich zelf heel mooi is, doch uit kunstenaars-oogpunt is de P. C. Hooft, waar door den Heer L. A. Lion Cachet in samenwerking met een onzer vooraanstaande beeldhouwers, den Heer L. Zijl, een werkwijze is toegepast die zich geheel aansluit bij de moderne scheepsbouwtechniek, een unicum in zijn soort. En Vermelding verdient, dat met de „Pieter Corneliszoon Hooft” het eerste motor-passagiersschip aan de vloot der S. M. „Nederland” is toegevoegd. Tot den bouw werd besloten, nadat, wat deze wijze van voortstuwing betreft, een bevredigende proefneming was genomen met het motorvrachtschip „Bintang”. De voornaamste afmetingen van de „P. C. Hooft” zijn: Lengte 162 M., breedte 20.75,

holte 16.20, gemiddelde diepgang 8.40, bruto tonnenmaat 14642, waterverplaatsing 21200 ton. Vooral de breedte zal den leek-passagier interesseeren, want dank zij de inderdaad groote breedte heeft het schip een bijzondere stabiliteit verkregen. En van niet minder belang zal hij het achten te hooren, dat de Maatschappij, zooals wij van haar konden verwachten, de meest nauwlettende aandacht wijdde aan de veiligheid van passagiers en bemanning. Een inrichting voor draadloze telegrafie, een afstand bestrijkend van 3000 mijl, inclusief een draadloos peiltoestel, een over de geheele lengte doorlopende dubbele bodem, 9 schotten, die het schip in 10 waterdichte afdelingen verdeelen en verder alle moderne technische hulpmiddelen, laten het schip dan ook ruimschoots voldoen aan de hoogste eischen. In dit verband behoort ook melding te worden gemaakt van het gebruik der modernste davits voor de reddingssloepen. Het patent, dat hier gebezigd is, heeft het groote voordeel, dat zelfs bij hellend schip de reddingsbooten toch door één persoon door het overhalen van een enkelen hefboom gemakkelijk kunnen worden gestreken. Een groot aantal brandschotten, voorzien van brandvrije deuren, brandslangen en afsluiters, zorgt ervoor, dat bij het onverhoopt uitbreken van brand, deze tot een bepaalde ruimte wordt beperkt, terwijl op ieder oogenblik water, dat steeds onder druk staat, kan worden gegeven. — En Laat ons hutten in de 1e klasse bieden plaats voor 253 personen en toe gebruikelijke vaste couchettes vervangen zijn door ledikanten, alle voorzien van Vi-springmatrassen. Voor elken passagier is aanwezig een wastafel met stroomend water, benevens een ruime hangkast met spiegel, terwijl boven elk bed een leeslampje is aangebracht. Alle hutten zijn boven-

Foto C. Steenbergh.

HOEKJE IN DEN EETSALON 1^E KLASSE, MET EENIGE FRAAIE GOBELINS. RECHTS EEN DER ZES DEKSTUKKEN, BEKLEED MET EEN BRONZEN VERSIERING.

dien voorzien van een schrijftafel met leunstoeltje. In een deel der hutten bevindt zich een sofabed, dat even lang is als de gewone bedden en tot slaappleats kan worden ingericht. Ook ontbreken op dit schip niet een aantal luxe en semi luxe hutten. ☒ Op het bovenste dek A ligt o.a. het ruime kinderdek met de daaraan grenzende kinderkamer, waar de kleinen zich naar hartelust kunnen vermaken. Met de verblijven van den Etat Major vindt men hier verder de hospitalen, de spreek- en wachtkamer van den Geneesheer en de verblijven van het verplegend personeel. In de zijden zijn de talrijke reddingsbooten opgesteld. Op het zeer ruime dek B vindt men de toegangen tot de rooksalons 1e en 2e klasse en de schrijfsalon, tevens bibliotheek 1e klasse. ☒ De muzieksalon in ebben- en palissanderhout, met ramen en deuren van teakhout, heeft aan 3 zijden openslaande ramen, wat overvloed van licht en ventilatie geeft. De eiken parketvloer is in het midden (waar gedanst kan worden) bedekt met een los tapijt. Het plafond en de lijsten, waarin de verlichting verborgen is, zijn in goud en wit gehouden. In tegenstelling met de vakken tusschen de lijsten zijn de laatste gedecoreerd met behulp van een zandstraal, die door uitholling van de week houtnerf groeven heeft doen ontstaan, waardoor het aldus bewerkte, leven en tinteling verkregen heeft. Een eenheid met de zoldering vormt het in grijzen toon gehouden fraaie gobelin aan den achterwand, met voorstellingen van het Muider slot, gemaakt door den gobelinwever Semey te 's Gravenhage. Aan de wanden vindt men wandarmen van wit metaal met verborgen licht, terwijl de kroonlijst boven de paneelen versierd is met tin schopeerwerk. Dit schopeeren bestaat daarin, dat door verstuiving van gloeiend metaal een laag daarvan op een voorwerp wordt gebracht. Kunstig ornamentwerk en opengewerkte jalouziën van den Heer Lion Cachet, alsmede fraai

beeldhouwwerk van den Heer Zijl, bestaande uit dierenmotieven en enig reliefwerk boven de ramen, voltooien de wandversiering. Eigenaardig en van een bijzonder cachet is de meubilering; hier heeft de kunstenaar een geheel eigen compositie geschapen. Sierlijke tafeltjes met bladen van houtgraniet met geschopeerd tin en van rubber ingelegd met eboniet, staan te midden van fauteuils, bedekt met verschillende soorten leer, trijp, gobelin en perkament; een verscheidenheid van materiaal dus, maar die toch door kleur en bewerking een harmonisch geheel vormt. ☒ De schrijfsalon is in palissanderhout met strooken van verguld eboniet; prachtig passen bij deze omgeving de paneelen van dun bewerkte koper en het parelmoer in het verguld eboniet der boekenkasten. Een 6-tal schrijftafels met rubberbladen zijn geornamenteerd met wit en gekleurd marmer en reliefs van den beeldhouwer Zijl. Op een bijzondere wijze zijn de opengewerkte jalouziën versierd met tin inlegwerk. Het plafond bestaat uit paneelen van bewerkte hout, terwijl de vloer bedekt is met een zwaar tapijt. ☒ De rooksalon is

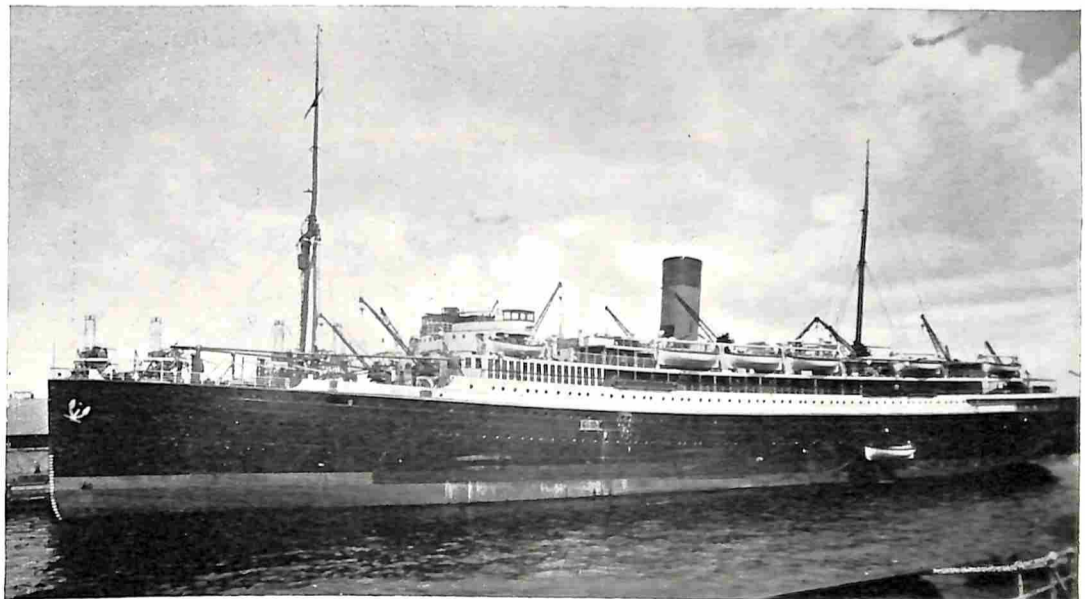

Foto C. Steenbergh.

DE PIETER CORNELISZON HOOFT TE AMSTERDAM.

4½ M. hoog en maakt een ruimen indruk. Al direct wordt men getroffen door het plafond, dat met zijn vakken van met tin geschouperd cypresenhout schitterend aandoet. De indirecte verlichting is verborgen in opengewerkte lijsten; op de kruispunten der balken en in het midden der groote paneelen van het plafond, in lampen. De wapens van Italiaansche steden, door Hooft op zijn reizen bezocht, zijn als versiering aangebracht. In de wanden boven de banken zijn in ebbenhout o.a. de portretten gesneden van Hooft en zijn vrouw, naar modellen geboetseerd door den beeldhouwer Zijl. Boven de betimmering is een in aardewerk uitgevoerd fries van relieftegels aangebracht, met voorstellingen, op het leven van Hooft betrekking hebbend. ☞ Den mooisten aanblik vormt voorzeker de eetsalon, die zich over de geheele breedte van het schip uitstrekt en waarin 208 personen plaats vinden aan tafels voor 4 tot 10 personen. Bij het binnentreden door de bronzen deuren overziet men in zijn geheel het verhoogde middenstuk met wanden van marmer en verguld glas en 9 witgeschilderde hekwerken, versierd met beeldgroepen, die de indirecte verlichting dragen. De achtergrond draagt drie verborgen lampen en stelt voor het slot van Muideren en de portretten van Hooft's tijdgenooten: Brederoode en Constantijn Huygens; in het midden van het rood koperen plafond met vergulde ornamenten prijken het wapen van Hooft, omgeven door de orde van St. Michel en zijn devies „Omnibus idem” (voor allen dezelfde). De orde van St. Michel werd Hooft verleend naar aanleiding van zijn werk over Hendrik IV, koning van Frankrijk. Het geheele middenstuk is omgeven door een ruime galerij. Aan den achterwand der eetzaal bevindt zich recht tegenover den ingang het ebbenhouten buffet, geornamenteerd met twee groote staande lampen met verschillende figurale voetstukken. Een gobelin daarboven geeft een gezicht op Florence, geflankeerd door bloemmotieven. ☞ Het zou ons te ver voeren alle kunstproducten van dit bijzonder fraaie schip hier te vermelden. De in dit nummer opgenomen afbeeldingen geven eenigszins een voorstelling van de luxe en het comfort, die er aan boord heerschen. ☞ Moge dit nieuwe schip, dat in alle opzichten een sieraad is aan de kroon der Nederlandsche koopvaardijvloot, vele en voorspoedige reizen naar ons Indië maken!

Hoorigheid, Hand-, Span- en Drostendiensten.

ALS in vroeger tijden een volksstam in den krijg werd overweldigd, verdeelden de overwinnaars onderling het veroverd land. De aanvoerders, waaronder de vorsten wel de eerste plaatsen innamen, kregen het grootste deel van het veroverde, de anderen in evenredigheid met de meerdere of mindere verdienste welke zij in het bemachtigen van den buit hadden gehad. ☞ De oorspronkelijke bewoners werden genoodzaakt, om den nieuwen bezitters diensten te bewijzen; zij behoorden voortaan tot het goed van den nieuwen bezitter, en werden als zoodanig hoorigen genoemd. De heer beschikte over hen naar welgevallen,

deed hen zelfs huwen, als het hem in zijn kraam te pas kwam met degenen, welke hij als heer het meest voor hen geschikt achtte, en op het tijdstip, hetwelk hij daartoe dienstig vond. Hoe er met het personeel omgesprongen werd, moge blijken uit de omstandigheid — een overigens heel gewoon geval, zooals het algemeen regel was — dat bisschop Willebrord bij uitersten wil in het laatst der zevende of het begin der achtste eeuw, aan de abdij van Epternach naliet met zijn goederen ook de menschen, hun slaven met vrouwen, kinderen, vee en al hun bezitting, en zulks in de dorpen Waalre, Eersel, Hapert, Deurne, Osch enz. Als een hoorige zijn heer heimelijk verliet en hij werd gegrepen, dan was hij des doods schuldig. Gelukte het hem in een vrije stad te geraken, zonder gepakt te worden, en had hij daar een zekeren tijd kunnen vertoeven zonder opgevraagd te zijn, dan was hij voor goed vrij. ☞ Uit de verhoudingen tusschen den heer en zijn hoorigen

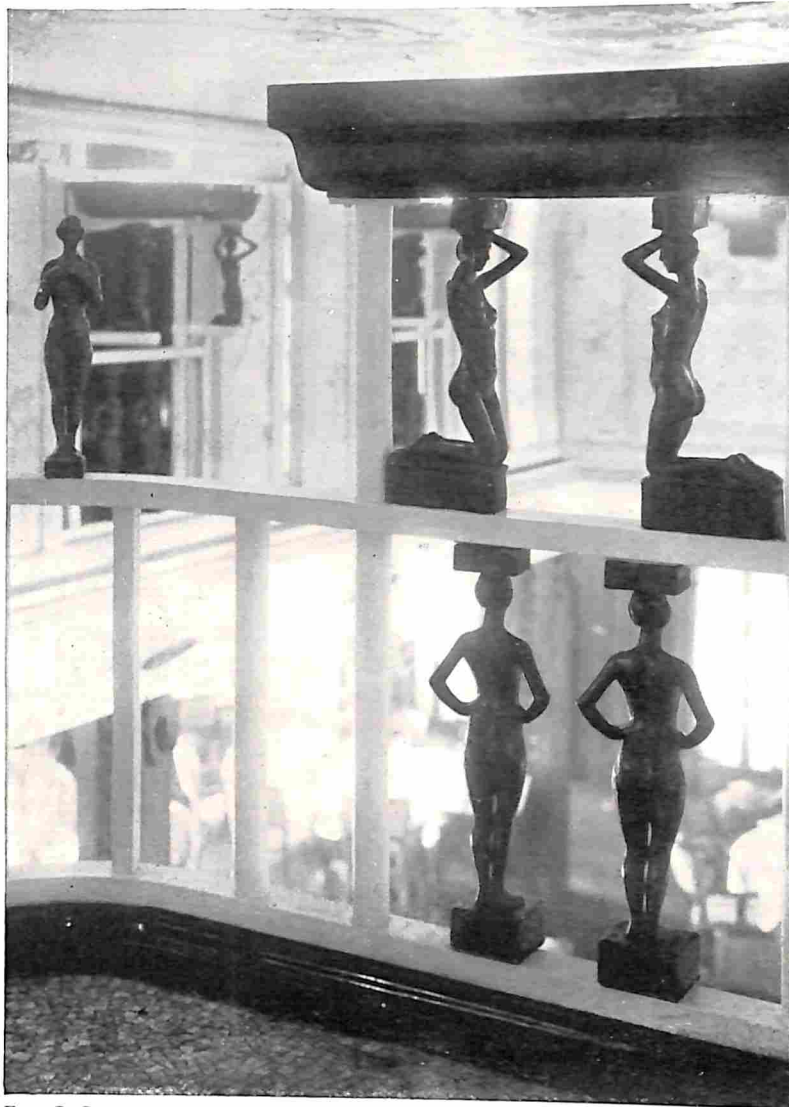

Foto C. Steenbergh.

DE P. C. HOOFT. DE BEELDGROEPEN, DIE DE INDIRECTE VERLICHTING DRAGEN, IN DEN EERSTE KLASSE EETSALON.

bestuur, het noodig achtten, dan zal men begrijpen dat het volk er een hartgrondigen afkeer van kreeg, en wel des te meer, naarmate de levensstandaard steeg en de eischen, welke het leven stelde, hooger werden. ☞ Waren in een Heerlijkheid de hand- en spandiensten oorspronkelijk aan hoorigen opgedragen, later moesten ook vrijen er aan gelooven. Want wel verleende de heer later aan zijn personeel de vrijheid, maar de hand- en spandiensten bleven van hen gevegd worden als een oud gewoonterecht. De pachtsom, waarvoor de erven aan bepaalde meyers werden verpacht, hield dan ook met het verleenen van die diensten rekening, en was niet hoog. Kwam nu een erf door koop of pacht in andere handen, dan bleven de hand- en spandiensten in den regel als een servituut op zoo'n erf liggen, wie de bewoner ook werd. Als voorbeeld van de te verrichten hand- en spandiensten in een Heerlijkheid geven we de diensten, welke in de Heerlijkheid Almelo verricht werden. Aldaar waren aangewezen: 1) een aantal boeren, erven zijn opgegeven, b.v. het Hoekhuis, het Velthuis, de Brantwijk, het Beverdam enz.). 2) Een aantal boeren, die

zijn de hand- en spandiensten ontstaan, welke nog tot in het laatst der achttiende eeuw in zwang bleven, en waarbij de heer eener Heerlijkheid van zijn personeel kon eischen, zoo dikwijls hij dit noodig achtte, allerhande diensten, als daar zijn het halen en vervoeren van brandstof voor den heer, het bebouwen van zijn land, het verrichten van loopdiensten enz. ☞ Ook de vroegere markenbesturen legden op dezelfde wijze beslag op de mannen der marke voor het verrichten van noodzakelijke hand- en spandiensten. Nauw verwant ermee waren de zogenaamde drostendiensten, waaraan degenen, welke tot het drostambt behoorden, zich moesten onderwerpen ten algemeenen nutte zooals het heette, al werd er door den drost vaak in zijn particulier belang misbruik van gemaakt. De algemeene diensten welke verricht moesten worden, bestonden in het repareren, onderhouden en maken van straten en wegen, dijken en watergangen, bruggen en rivieren; voorts het vervoeren van militaire voorraden, het verleenen van hulp bij strafrechtelijke executies, het waken in tijden van nood enz. ☞ Indien men bedenkt, dat al deze diensten verricht moesten worden om niet, dus zonder loon, en zoo dikwijls de heer of de drost of het marke

den binnendienst moesten doen, „zo het aan den Huize Almelo behoort”.
 3) Een aantal boeren, die den grooten looppdienst moesten doen.
 4) Een aantal boeren, die den verren boerdienst moesten doen. ☒ Voorts blijkt uit verklaringen van den onderrichter der Heerlijkheid, dat de binnendiensten wagentdiensten waren, en dat degenen die den verren boerdienst moesten verrichten, met hun vieren een wagen met vier paarden (enkele erven met slechts drie paarden) moesten leveren. Tot de vierde categorie werd mede gerekend de kleine boerdienst of de zoogenaamde zanddienst, te verrichten met een wagen met twee paarden. Verder moest een aantal boeren jaarlijks op order van den rentmeester twee voer turf uit het veen op het huis Almelo bezorgen. ☒ Op dezelfde wijze waren de meyers (boeren) van de tot het kasteel Saasfelt in Twente behorende erven gehouden tot het volgende: „zij moeten die paerden hebben voor hand- en spandiensten; die kleine handendiensten to verrigten so oft als dieselve daertoe verboedet (opgeroepen) worden als tot cultiveering der havesaets landeryen, korn en

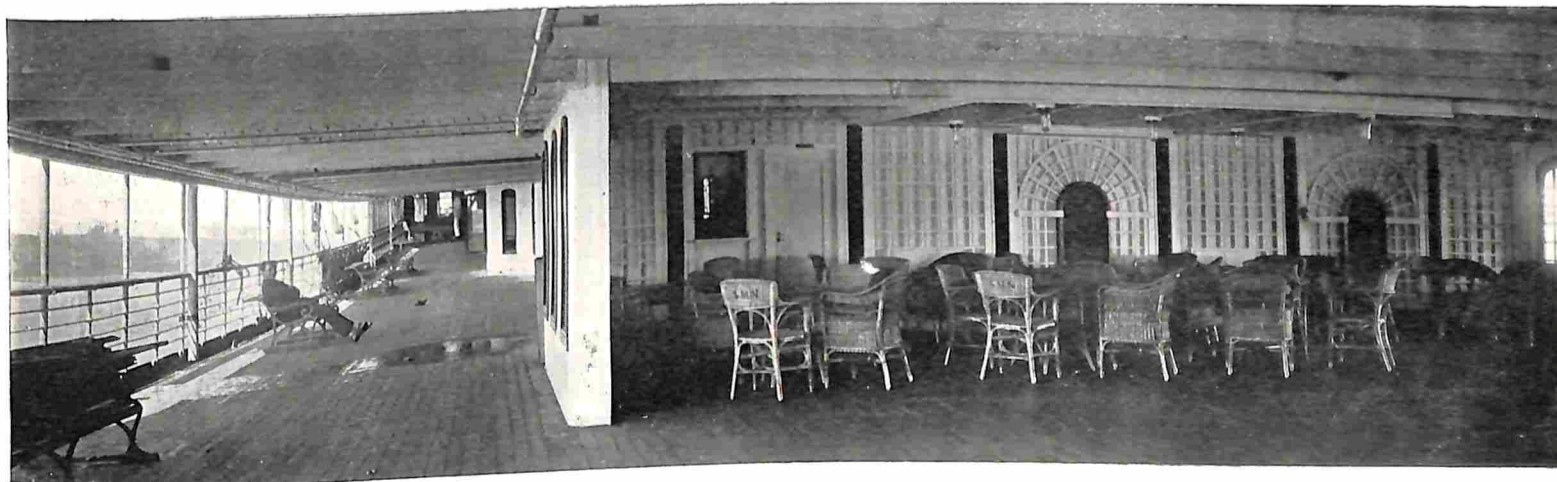
granen to fahren, to graven, weyden, dorsgen, wasgen ofte anders to requireert; dieselve moeten ook op veere reysen, als van Deventer en Zwoll dienen, mits dat de diensten dagelicks met kost en dranck moeten versien worden; een jeder boer moet oock alle jaer 1 pond vlas, hetwelcke aen 't huis Saesfelt geleverd wordt, tot gaeren spinnen”. Men ziet, het is niet gering, wat er te Saesfelt van de boeren werd geveerd. ☒ Het kasteel is verdwenen; in 1817 werd het afgebroken. In 1014 reeds was het opgetrokken als een voorwacht van de graven van Twente tegen Oldenzaal, dat aan de Utrechtsche bisschoppen was gekomen. In 1360 tastte bisschop Jan van Arkel het slot aan, en deed er tegenover een blokhuis optrekken, ten einde den overlast, welke van het slot uit telkenmale Oldenzaal werd aangedaan, tegen te gaan. Een overeenkomst werd toen aangegaan, waarbij het slot van zijn verdedigingsmiddelen werd ontdaan, terwijl het blokhuis afgebroken werd. ☒ Bij de afbraak in 1817 trof men een deur aan, met een gesneden mansportret versierd. De persoon, wiens beeld in de deur gesneden was, had men afgebeeld met de tong uitgestoken. Jammer dat de letters onder het contereitsel niet meer te ontcijferen waren. Vermoed wordt, dat deze wijze van afbeelding een zelfde bedoeling had als die, welke ten grondslag lag aan het uurwerk in den toren te Bazel. Na een Fransche overrompeling werd dit uurwerk vervaardigd, en wel zoodanig, dat bij het slaan van twaalf een pop te voorschijn sprong, welke naar den kant van Frankrijk de tong uitstak. Vermoedelijk was de tong van den Saesfeltenaar op Oldenzaal gericht. ☒ Na deze afdwaling keeren we naar de hand- en spandiensten terug, en

Foto C. Steenbergh.

DE P. C. HOOFT. LUXE-HUT, UITGEVOERD IN LICHT GEPOLITOERD KERSENHOUT, AFGEZET MET PALISSANDERHOUT.

staan we nog even stil bij die, welke voor de marken moesten verricht worden. Een idee daarvan krijgen we uit een proces, dat door een meyer van het erf Dommerholt te Gorsel in 1693 gevoerd werd tegen den onderscholt, belast met het toezicht op de dijken. Genoemde gerechtsdienaer had namelijk bij de meyer een koperen ketel doen weigerachtig was geweest „om met de schuppe” te helpen aan de Gorselsche en Escheder dijken, niettegenstaande hij herhaaldelijk daartoe was aangemaand (zie De Graaf: Uit Gorsels verleden). Aangezien de markearichter met eenige markgenooten verklaarden, dat een en ander geschied was naar oud recht der marke, werd klager in het ongelijk gesteld. ☒ Meerdere malen trouwens verzetten zich de voor dergelijke diensten gecommandeerden tegen hun lastgevers. Zoowel in de Heerlijkheid Almelo, als elders vinden we daarvan voorbeelden. In 1708 was er tusschen de gemeente Mierlo en de Vrouwe van Mierlo in de Meyerij van den Bosch nog een proces gaande over verschuldigde korweiden (corveeën), welke door de ingezetenen van het dorp kosteloos moesten verricht worden. De uitslag van het proces was, dat de ingezetenen zoo dikwijls het de Heeren goetvonden, voor dezelve in hun werk van poten, planten, graven, met paard en kar het verlangde moesten aan- of afvoeren, voor niet en op eigen kost. ! Nog tot aan de Fransche omwenteling maakten de heeren van Mierlo van dit recht gebruik. ☒ Dan waren de stedelingen er beter aan toe. Met het verkrijgen van stadsrechten waren de inwoners vrij van het opbrengen van willekeurige belastingen en van het verrichten van heerdiensten

DE PIETER CORNELISZON HOOFT. VERANDA EERSTE KLASSE MET PROMENADEDEK.

(dus van arbeid zonder loon) buiten het gewest. Bij hen ver-geleken waren de „luiden” van het platte land de meest ver-achtelijke lieden. Zij zuchtten onder een toestand, welke slavernij wel zeer nabij kwam. ☼ Thans bepaalt artikel 2 lid 2 van het Burgerlijk Wetboek: ☼ „Slavernij en alle andere persoonlijke dienstbaarheden van welken aard of onder welke benaming ook bekend, worden in het rijk niet geduld”. ☼ Bij de behandeling in de vijfde afdeling der Tweede Kamer meende men, dat daardoor ook de huur van diensten verboden zou zijn. Dit is echter geheel iets anders; de verhouding tusschen meester en arbeider is een rechtsverhouding; bij die van slaaf tot meester staan niet twee rechtssubjecten tegenover elkaar, maar het eene individu is geheel of gedeeltelijk aan de willekeur van den ander onderworpen. ☼ Uitgesloten zijn derhalve al die toestanden, waarbij de mensch ophoudt in rechtskundigen zin persoon te zijn, anders gezegd subject van recht. In 1854 werd de slavernij afgeschaft in koloniën en bezittingen. Cijnsen, grondrenten en andere uitgaven, waarmee sommige goederen thans nog belast zijn, vormen vaak een overblijfsel uit die tijden der onvrijheid. ☼ Ten slotte wijzen we er op, dat hand- en spandiensten van publiekrechtelijken aard nog voorkomen in onze gemeentewet onder de artikelen 239 en 240. Bij den laatsten watersnood is hier en daar ruimschoots van de machtiging, daarin neergelegd, gebruik gemaakt, ten bate van het algemeen belang. DIEVERS.

Kleine Hondenrassen.

DE PEKINGESE.

EEN hondenras dat in Engeland in de goede kringen zeer gewild is en op een hoog peil staat! Zooals de naam al aanduidt is deze kleine sierlijke hond afkomstig uit het Chineesche rijk en een der oudste hondenrassen. Zijn tentoonstellingsloopbaan is niet zoo heel oud. Het was op straffe van den dood verboden deze paleishondjes te exporteeren. Tochgelukte het, en in 1893 zien wij de eerste Pekingese op een hondenshow in Engeland uitkomen. Zijn debuut was schitterend en de aanvraag groot. Dat in het Chineesche rijk dit hondenras een eerste plaats in het paleisleven innam, bewijst wel de hier volgende beschrijving welke wijlen Hare Keizerlijke Hoogheid Tsze-Hsi-Keizerin-Weduwe van China aan dit ras gaf: „Moge de Leeuw hond klein zijn, moge zijn nek gesierd zijn met een deinenden kraag ter voltooiing zijner waardigheid, moge zijn kopdracht zijn als wilde hij daardoor den volke kond doen den graad zijner nobele afstamming. — Moge zijn aangezicht zwart zijn; zijn front breed en ruig, moge zijn voorhoofd breed en laag zijn; gelijkend op dat van een Keizerlijken Bokser. — Mogen zijn oogen groot en stralend zijn; mogen zijn ooren geplaatst zijn als de zeilen van een oorlogsjonk; moge zijn neus gelijken op dien van den Aap God der Hindoes. — Moge zijn lichaam gevormd zijn als dat van een jagenden leeuw, loerend op zijn prooi. — Mogen zijn voorpooten gebogen zijn; opdat hij nimmer poge zich te verwijderen of de Keizerlijke gebieden te verlaten. — Mogen zijn voeten gesierd zijn met franje van lang haar, zoodat zijn gang geruischloos zij; moge zijn praalzucht die van den Thibetaanschen buffel evenaren. — Moge hij levendig zijn, opdat hij door elegante deining zijner bewegingen bewondering verwekke en door zijn vaak plotselinge wendingen en guitige sprongen vermaak verschaffe. — En zijn kleur moge zijn als die van een leeuw, goud kastanje, ten einde het oog te streelen indien hij worde gedragen in de mouw van een geel-kleurig kleed, of de kleur van een bruinen beer, of een zwarten beer, of een witten beer, of gestreept als een draak; opdat er honden mogen zijn in volkomen kleuren-harmonie met alle gewaden der Keizerlijke garderobe. ☼ Indien aldus zal hij zich steeds handhaven in zijne volmaaktheid en zal hij immer tot uiting weten te brengen het sterke bewustzijn zijner eigenwaarde”.

EEN ZEER FRAAIE, GEHEEL WITTE PEKINGESE.

☼ Weinige onzer hondenrassen zullen op zulk een dichterlijke beschrijving kunnen roemen. Volkomen wordt hierin uitgedrukt de heerlijkheid van den pekingese, zijn deftig wezen, zijn voorname uitdrukking. Dit hondenras, dat zoo ontzettend moeilijk te fokken is, heeft ook hier in ons land veel aanhangers. Verschillende bekende kennels bezitten prima exemplaren, die met de beste rasgenooten in Engeland kunnen concurreeren. Een Nederlandsche Pekingeseclub behartigt de belangen van dit hondenras en vormt een band tusschen de verschillende fokkers en liefhebbers. Ook in België heeft men veel belangstelling voor den pekingese en er zijn bekwame fokkers en fraaie exemplaren. ☼ De Pekingese van tegenwoordig is een verfijning van den oorspronkelijken hond. Echter zijn de typische raseigenschappen met zorg bewaard gebleven en dit is een voorname eigenschap. Denk niet dat dit fijne hondenras teer en zwak mag zijn. Integendeel, een goede pekingese moet zwaar van beenderen en sterk van bouw wezen. Een voornaam punt is bij het zuivere type het front. Een volmaakt front sluit in zich: goede borst-wijdte, goede diepte en welving van borstbeen, korte zwaar-gebeenderde, gebogen pooten, zware schouders en naar buiten gekeerde voeten. De borst moet zoowel als breed zijn; indien de hond in zittende houding met het front naar den beoordeelaar is toegekeerd moet het borstbeen tot den grond reiken. ☼ Het lichaam moet als het ware balanceeren tusschen de voorpooten, zoodat de gang van den hond zoo-

wel bij langzame als bij snelle voortbeweging geheel vrij is, hetgeen nimmer het geval kan zijn indien de voorpooten zich onder de borst bevinden waardoor ook de borst in breedte te kort schiet. De schouders van den Pekingese mogen niet naar buiten gedraaid zijn. Ook de voeten mogen niet naar binnen gekeerd zijn en de schouders goed vast. ☼ Zeer karakteristiek is de nek van dezen kleinen hond. Hieruit moeten spreken fierheid en kracht terwijl de golvende manen de majestueuze uitdrukking volmaken. Een geringe afwijking in nek en schouderlijn bederft het leeuwachtige uiterlijk en ontnemt veel adel, wat juist

deze hond in hooge mate moet bezitten. ☼ Ook de rug moet kort zijn. Eigenlijk is dit een vereischte bij elk hondenras. Een korte rug geeft kracht en verraadt goeden bouw. Vooral bij een reu is een lange rug leelijk; een teef mag iets langer zijn. Een pekingese met langen rug is heel leelijk. Het neemt den indruk van kracht weg en deze moet juist het opvallende zijn. ☼ De beharing is ook van groot belang. Juist omdat deze zoo bijzonder is zullen wij die uitvoerig beschrijven. — Een volmaakte beharing bestaat uit drie soorten haar n.l. het boven- of over-haar dat zoowel op den kop als het lichaam overvloedig aanwezig moet zijn, vlak moet aanliggen en eenigszins grof van draad mag zijn, echter niet ruw. Deze beharing moet flink lang zijn doch mag niet golven. Aan de schouders moet het rijkelijk zijn en de z.g. manen vormen. Onder dit lange haar behoort over het geheele lichaam een zachter onderhaar, dat zeer dicht geplant moet zijn. De derde haarsoort is op de dijen — pooten — staart — de borstfranje en de teenbevedering. Ontbreekt bij den pekingese de goede rijke beharing, dan mist hij zijn grootste praal. Aan dit punt wordt bij bekroning dan ook veel waarde gehecht. ☼ Tot slot laten wij volgen de raspunten vastgesteld door „The Pekingese Club”. — *Kop*. (niet gewelfd) breed schedel, breed en vlak tusschen de ooren, breed, zeer kort en vlak. — *Oogen*. Groot, donker op den voorgrond tredend rond, glanzend. — *Stap*. Zeer diep. — *Ooren*. Hartvormig niet te hoog aangezet, oorvel niet lang genoeg om tot beneden de kin te reiken; niet recht op gedragen doch eenigszins afvallend, lang behaard. — *Snuit*. Zeer kort en rimpeld. — *Lichaam*. Zwaar in front, breede borst, zich naar

achteren vernauwend, leeuwvormig, niet te lang van rug. — *Pooten*. Korte zware voorpooten, aan de ellebogen uitgebogen, achterpooten lichter doch flink en goed gevormd. — *Voeten*. Vlak, niet rond, moet goed op de voetzolen staan, niet op de enkels. — *Beharing en bevedering*. Lang met dik onderhaar, recht en vlak, niet gekruld of gegolfd, tamelijk grof doch zacht; bevedering van dijen — pooten, staart en teenen lang en overvloedig. — *Manen*. Overvloedig, reikend tot over de schouders, kraag vormde rondom het voorgedeelte van den hals. — *Staart*. Gekruld en tot flink op de lendenen gedragen, lang, overvloedig recht behaard. — *Grootte*. Een toydog zijnde hoe kleiner hoe beter, mits type en raspunten niet opgeofferd zijn. — *Kleur*. Alle kleuren zijn geoorloofd rood — reekleurig — zwart — bruin — marter — getijgerd — wit en gevlekt (parti colour). Een zwart masker, zwarte bril om de oogen met lijntjes naar de ooren verkieselijk. — *Actie*. Vrij sterk en hoog. Het kruisen der voeten of naar buiten gooien bij hard loopen is geoorloofd. Zwakke gewrichten is een fout.

I. JOH. W. DE VRIES.

Twee kleine Kerken te Zutphen.

TOEN in de 13de eeuw de bevolking van Zutphen door den handel snel aangroeide, ontstond er ten noorden van de stad, aan de overzijde van de Berkel, een nieuw stadsgedeelte — de Nieuwstad — dat een eigen parochie met kerk vormde. Deze kerk, voor het eerst vermeld in een stuk van 21 Sept. 1272, was aan de H. Maagd Maria gewijd en is ons overigens onbekend¹⁾. Eerst na de middeleeuwen vernemen wij eenigszins belangrijke bijzonderheden, o.a., dat in 1582 de Nieuwstadkerk in handen der Hervormden kwam en in 1606 de houten kap van haar toren door brand vernield werd. In 1795, toen in Zutphen veel garnizoen lag, richtte men de kerk tot militaire bakkerij in; vijf bakovens werden er gezet, nadat men eerst orgel, preekstoel, enz. veilig had opgeborgen. Bij besluit van koning Lodewijk Napoleon van 22 April 1809 werd de kerk aan de R. C. voor het houden hunner godsdienstoefeningen afgestaan. Zij zag er toen, gelijk te begrijpen is, vervallen uit, vooral het dak en de ramen hadden zeer veel geleden. Voor herstel wilde het Rijk eene som van f 3225 geven. Dit bedrag was geheel ontoereikend; want het R. C. kerkbestuur achtte f 23.000 voor de restauratie noodig. Het kerkbestuur, dat een jaarlijksch inkomen van hoogstens f 40 had, was volstrekt niet bij machte f 23.000 te fourneeren. — Ondertusschen werd nog in 1813 eene veldbakkerij in de kerk geplaatst. Door ruime giften en een verhoogd rijkssubsidie van f 7200 kon men er eindelijk toe overgaan de hoogst noodige restauratie uit te laten voeren en zoo werd den 12 Dec. 1816 de aldus herstelde kerk ingewijd. Zoowel in- als uitwendig zag zij er destijds zeer eenvoudig uit. Eerst in de tweede helft der 19de eeuw, toen de R. C. gemeente hier ter stede in aanzien en betekenis toegenomen was, brak de tijd aan om het interieur der kerk te verbeteren en te verfraaien. Zoo

¹⁾ Sloet, Oorkondenboek, no. 498. Later had de kerk St. Nicolaas tot patroon en thans den H. Joannes den Dooper. Men noemt haar meestal de R. C. kerk of de Nieuwstadkerk.

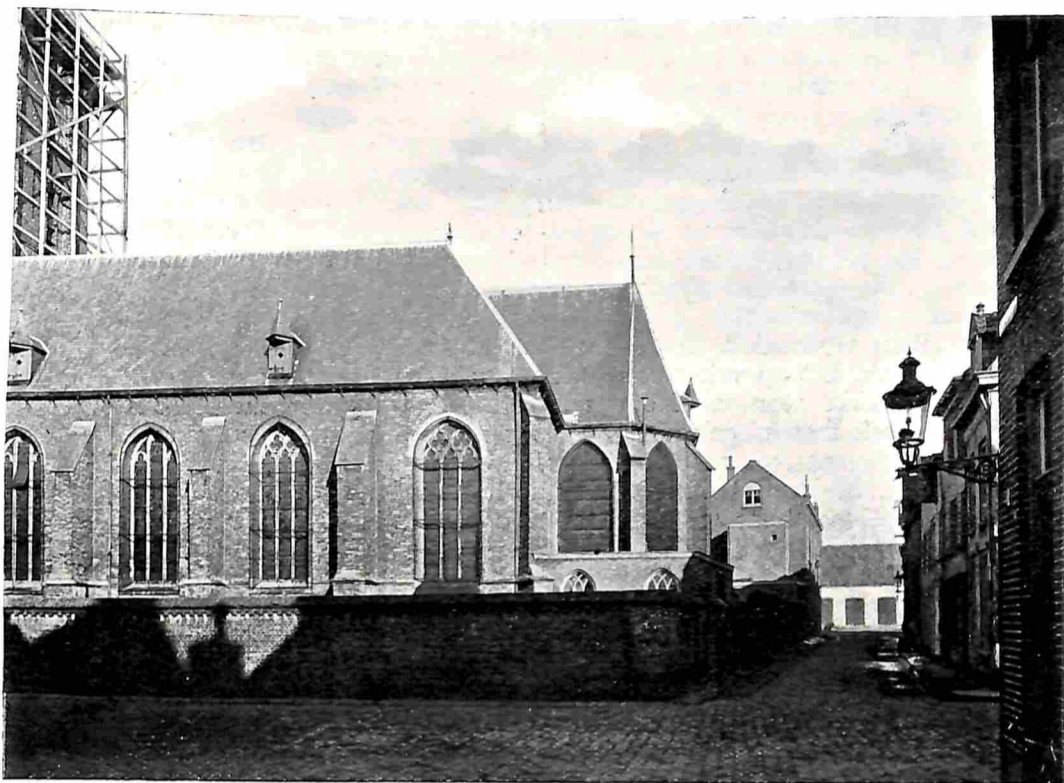

Foto C. Steenbergh

BIJ DE NIEUWSTADSKERK TE ZUTPHEN.

kreeg zij o.a. in 1863 een preekstoel en een doopvont en in 1868 een hoofdaltaar. De Nieuwstadkerk bestaat uit een hoofdbeuk en een noorder en een zuider zijbeuk. Zoals uit verschillende gegevens blijkt, zijn deze zijbeuken later dan de middenbeuk gebouwd, toen men behoefte aan meer ruimte kreeg. Misschien is de middenbeuk de oude parochiekerk uit de 13de eeuw. Zekerheid bestaat hier evenwel niet; want een systematisch onderzoek daarnaar is nimmer ingesteld. Ook in de laatste jaren heeft men veel aan de Nieuwstadkerk veranderd en verbeterd. In 1919 heeft men den helm van den toren met nieuwe leien voorzien en er tevens een nieuw koepeltje op gezet, geheel gelijk aan het vorige, dat uit vrees voor ongelukken wegens bouwvalligheid afgebroken moest worden. Te gelijker tijd heeft men toen ook de bebording van den helm hier en daar geheel vernieuwd. Het steenen onderstuk van den toren, waarvan het metselwerk op vele plaatsen zeer slecht is, zal, naar men mij meedeelde, binnenkort onder handen genomen worden. De steiger daarvoor staat er reeds. Niet alle veranderingen, welke de kerk in onzen tijd heeft ondergaan, hebben tot hare verfraaiing bijgedragen. Het in 1904 gezette noorder-

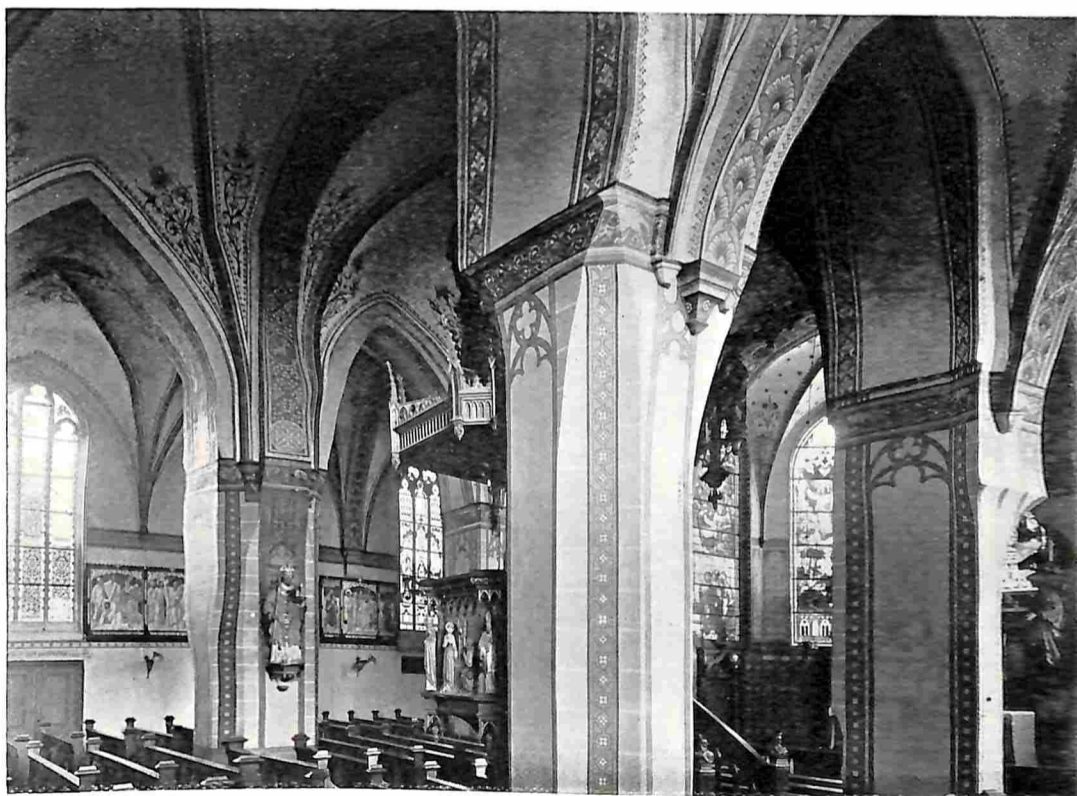

Foto C. Steenbergh.

IN DE NIEUWSTADSKERK TE ZUTPHEN.

portaal b.v. is beslist leelijk. Ook is het slecht gebouwd, zoodat het reeds na enkele jaren bedenkelijke scheuren vertoont. Meer zal ik er hier maar niet over zeggen. Sluiten wij deze korte mededeelingen over de Nieuwstadkerk met daaraan nog toe te voegen, dat de heer C. J. Heijkamp haar in 1912 en 1913 gepolychromeerd heeft en dat thans alle ramen een steenen harnas hebben en gebrandschilderd glas.

De andere kleine kerk is de Broederen- of Broerenkerk, waarover ik nog onlangs in dit blad iets geschreven heb¹⁾. Zij is geheel uit baksteen opgetrokken en bestaat uit een hoogen middenbeuk met twee lage zijbeuken, door lichtbogen aan elkaar verbonden. Sedert 1924 is men bezig, om het muurwerk, dat op vele plaatsen zeer geleden heeft, te herstellen. Stukke steenen of andere, welke niet bij de oude passen, heeft men uitgebroken en door nieuwe handvormstenen vervangen, waardoor het uiterlijke aanzicht veel heeft gewonnen. De Broerenkerk, hoewel uiterst sober gehouden, maakt door haar solide en juiste constructie een aangename indruk. Door haar vriendelijk aspect getroffen, hebben architecten haar vormen min of meer bij het bouwen van enkele kerken nagevolgd. Zoo deden o.a. Alfred Tepe (R. C. kerk te Bemmel) en dr. Cuypers (St. Vituskerk te Bussum en St. Josephskerk te Groningen)²⁾. De Broerenkerk heeft een forschen dakruiter, gebouwd in 1772 naar een ontwerp van den stadsarchitect Thomas Wittenberg. Ook van binnen ziet de Broerenkerk er zeer eenvoudig uit. De pilaren b.v. hebben geen kapiteel, doch een soort kraagsteen of console, waarop de ribben der gewelven samenkomen. Het orgel is afkomstig uit de in het begin der 19de eeuw gesloopte St. Janskerk te Arnhem.

J. GIMBERG.

1) Buiten, 1926, blz. 249—250.

2) Vriendelijke mededeeling van den heer ir. Joseph Cuypers.

HANDIGE ADVERTEERDERS.

Af en toe komen ons wel eens advertenties onder de oogen, die op het eerste gezicht door hare veelzijdigheid een beetje zonderling aandoen, maar die bij nadere beschouwing getuigen van de handigheid van den adverteerder, om in zulk een klein bestek zooveel, dat hem op het hart ligt, te kunnen zeggen. Zoo las ik eenigen tijd geleden een annonce, waarin een rashondje en een kippenhok werden aangeboden in ruil voor een gramfoon, terwijl de steller zich en passant nog even aanbeval voor het leveren van „grafzerken en aanverwante artikelen”. Dat onze voorouders in dit opzicht niet voor ons onderdeden, blijkt wel uit het volgende, voorkomende in de „'s Gravenhaegse Courant” van 31 Maart 1766: Sieur Brouckaert, woonende te Middelburg in Zeeland, in de Winterstraet alwaer het Franse Logement uythangt, adverteerd, dat

Foto C. Steenberghe.

GEZICHT OP HET ORGEL IN DE BROERENKERK TE ZUTPHEN.

hy een souverain Middel heeft tot uytroefing van de Wand of Weeg Luysen, en accordeerd tot Verdrijving van dezelve, probatum of geen geld. Nog adverteerd hy, dat zyn dogter maakt Chassinetten om de Glazen, van wit Spenael-gaeren van nieuw fatsoen, nooyt in Holland zo gezien, en geef ook Lessen op het Orgel en Clavecimbael, en is thans geloogd in 's Hage op het Zand by de Houtmarkt, by Willem Gram, daer de

drie Oranje Boomen uyt hangen, alwaer hy te spreken is, en de monster der chassinetten te zien zyn. De Brieven franco.

A. W. FRANCKEN.

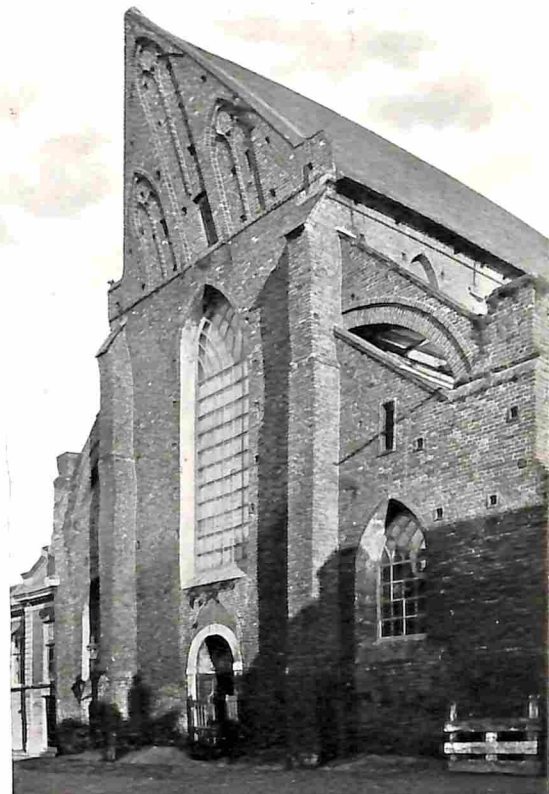

Foto C. Steenberghe.

DE BROERENKERK TE ZUTPHEN.

De Engelwortel (*Angelica Sylvestris*).

In Juli en Augustus ziet men deze forsche plant die tot bijna twee meter hoog worden kan, langs onze slootkanten omhoog schieten. Het lijkt, of de bloemdragende zijtak zich met geweld uit de buikig opgeblazen bladscheede naar buiten werkt. Een foto van een zich op die wijze loswringend bloemstelsel kan op zichzelf al een juweeltje van natuurgewrocht zijn. Heeft het schermje zich ontworsteld aan den greep van het stevige omhulsel, dan is het aanvankelijk een plat scherm van vele nog kleinere platte schermjes van nog onontwikkelde bloempjes. Vlug echter groeit het geheel uit, het krijgt ronding, wordt een halve bol, terwijl intuschen de kleine schermjes zich ontwikkeld hebben tot kogelronde hoofdjes van fijne, witte bloempjes. Dit samengestelde scherm is zeker wel een van de mooiste en meest opvallende bloeiwijzen, die de natuur, in haar onuitputtelijke rijkdom van vormen, ons te zien geeft. De schoonheid van deze, alom in het wild groeiende plant wordt nog niet weinig verhoofd door het mooie, dubbel of driedubbel gevinde blad. De Engelwortel behoort tot een rijke familie, die der schermbloemigen, waartoe o.a. ook behooren karwij, selderie, de mooie blauwe zeedistel, maar daarnaast de zeer vergiftige waterscheerling of dollé kervel.

V.

KONINGEN IN BALLINGSCHAP

door CHARLES G. D. ROBERTS.

(Vervolg).

32)

Daar het duidelijk was dat de Koning hen niet in zijn koninkrijk wilde dulden, zelfs niet als nederige onderdanen, zouden zij worden overgebracht naar het een of ander bescheidener gebied; want de Koning, of hij het verdiende of niet, zou het beste van alles krijgen. Hij voelde zich weinig koninklijk, de geketende reus, terwijl hij daar op zijn zij lag te hijgen. De koeien kwamen er bij staan en staarden naar hem met een zekere onbewogen minachting, tot zijn woedend gebrieschen en de felle toorn die uit zijn oogen laaide, haar beducht deed terugwijken. Toen kwamen de mannen die hem hadden doen vallen terug. Zij sleepten hem zonder vorm van proces naar het hek, maakten zijn banden los, en verwijderden zich snel en bescheiden naar gene zijde van de afrastering nog vóór hij kon opkomen. Met een grom draaide hij zich bliksemsnel om en keek hen aan met zulk een haat in de oogen dat zij dachten dat hij zich nogmaals tegen het

draad zou werpen. Doch hij had zijn les geleerd. Gedurende eenige oogenblikken stond hij te trillen. Toen, als erkende hij ten laatste een heerschappij, te absoluut dan dat zelfs hij ertegen in opstand kon komen, schudde hij zich heftig, wendde zich af en schreed heen om zich bij de kudde te voegen. ☼ Dien avond werd het tegen zonsondergang kouder. Er verzamelden zich wolken en men voelde dat er sneeuw op komst was. Er begon een krachtige wind buiig uit het noorden te blazen. Toen hij geen schuilplaats zag die hem aanstond, leidde de Koning zijn kleine kudde naar den top van een kaal heuveltje, waar hij rond kon kijken en dekking kiezen. Doch die striemende wind uit het noorden, die zijn neusvleugels deed trillen, drong door tot in zijn hart en deed hem het doel vergeten waarvoor hij gekomen was. Dóór de vreemde somberheid staarde hij over de onbekende, opeengehoopte massa's der duisternis heen tot hij meende den kalen top van den Ouden Saugamauk uit zijn bosschen te zien oprijzen, tot hij meende den wind in de toppen der sparren te hooren huilen, en de doode takken tegen elkaar te hooren slaan en kraken. De koeien drongen een tijdlang dicht tegen zijn zware, beschuttende flanken aan, daar zij iets nieuws verwachtten van zijn geweldige kracht. ☼ Toen, toen de storm in hevigheid toenam, herinnerden zij zich de schuilplaats die de mensch hun verschaft had en het overvloedige voeder dat zij bevatte. De een na de ander wendde zich om en ging langzaam de hellingen af, tusschen de duistere boomen door, naar den hoek waar zij wisten dat een hek voor hen open zou staan, en dan een deur die toegang gaf tot een warm-riekende schuur. De Koning, wèg in zijn mijmerij, bemerkte hun heengaan zelfs niet. Doch plotseling, zich alleen voelend, schrok hij wakker en keek om zich heen. De laatste hokkeling verdween juist achter zijn moeder aan door het windruimoerige duister. Hij aarzelde, maakte een beweging als was hij van plan te volgen, doch bleef plotseling weder staan. Dan moesten ze maargaan! Waarschijnlijk zouden ze wel naar hem terugkeeren. ☼ Nadat hij naar zijn plaats op het heuveltje was teruggekeerd, bleef hij daar met hooggeheven kop en opengeperde neusgaten, die de koude indronken, staan, terwijl de winternacht hem omsloot, en de wind uit zijn eigen noorden aanstormde en om zijn kop suisde.

HET DUEL.

Wit en zacht over het wijde hellende heuvelveld lag de sneeuw, doorsneden door de grijze zigzaglijnen der weringen en hier en daar gevlekt door kleine groepen boomen of stukken met struiken begroeide weidegrond. De lucht erboven was blank als de aarde eronder, daar zij bedekt was met van sneeuw zware wolken, die nog niet gereed waren om hun donzen last over de aarde uit te storten. Een kleine hofstede, ver in de vallei, deed de wijde leegte van het stille winter-landschap slechts des te duidelijker uitkomen. ☼ Uit de besneeuwde boschjes sprong een wit konijn, welks lange ooren zenuwachtig flapten; een oogenblik bleef het staan om verschrikt achterom te kijken. Het had beseft dat een vijand hem op 't spoor was, doch wat voor een vijand wist het nog niet. Na dit eene oogenblik van gevaarlijke aarzeling, sprong het weder verder over de vlakte, een duidelijk spoor in de zachte bovensneeuw achterlatend. De verstandige ongerustheid van het diertje werd echter op gevaarlijke wijze tegengewerkt door zijn nieuwsgierigheid; en aan den anderen kant van den akker, vóór het door een kronkelige afrastering kroop om zoo in een volgend boschje te komen, bleef het staan, richtte zich zoo hoog mogelijk op zijn sterke achterlijf op en keek nogmaals achter zich. Terwijl het dit deed, liet de onbekende vijand,

een slanke, sinistere, zwarte gedaante, die juist uit het hooger gelegen kreupelhout kwam, zich nogmaals zien. ☼ Een rilling van angst voer door het konijn. Zijn nieuwsgierigheid was opeens geheel verdwenen, en met een geweldigen sprong ging het door de heining, en zoo, door panischen schrik bevangen, het kreupelhout in. Hier keerde het tweemaal in een kleinen cirkel op zijn schreden terug, vertrouwend op deze welbekende truc, om zodoende den geen oogenblik van het spoor wijkenden vijand te verbijsteren. Toen, na aan den anderen kant van het boschje weder te voorschijn te zijn gekomen, hervatte het zijn wilde vlucht over de velden. ☼ Ondertuschen volgde de vijand, een groote wezel, het spoor met de koppige volharding van een speurhond. Zeker van zijn methoden, hield hij niet eenmaal stil om te zien wat zijn prooi bezig was te doen, doch bemoeide zich enkel met de versche sporen. Zijn snelheid was niet minder dan die van het konijn, en zijn uithoudingsvermogen was veel grooter. Daar hij erg lang van lijf en buitengewoon kort van pooten was, liep hij op zeer eigenaardige wijze, zijn lenigen rug bijna krommend

als een spanrups, terwijl deze rug zich onmiddellijk daarop weder strekte als een plotseling vrijgelaten stalen veer. Deze lenige sprongen leken tamelijk lachwekkend, doch waren inderdaad buitengewoon doeltreffend. Het spoor dat zij maakten, was veel langer dan dat van het konijn, en wisselde naar gelang van de diepte der spoor-sneeuw. Waar de sneeuw dun lag, juist dik genoeg om een afdruk van een spoor op te nemen, lieten de kleine pooten van den wezel een reeks fijne, er onschuldig uitzieende sporen achter, veel minder geducht lijkend dan die van het konijn met zijn zachte kussentjes onder de pooten. Doch daar waar de losse sneeuw zich meer had opgehoopt, teekenden het lange lijf en de bewegelijke staart van den wezel zich nu en dan onmiskenbaar af. ☼ Toen de wezel het tweede kreupelboschje bereikt had, doorzag hij met zijn scherpe oogen en rijke ondervinding, onmiddellijk de erbarmelijke krijgslisten van den vluchteling. Dwars over de kringen in het spoor heenlopend, vatte hij dit wederop met onfeilbare juistheid, en volgde een bijna rechte lijn door het kreupelhout. Toen hij eruit kwam op het vrije veld, was het konijn geheel in 't zicht. ☼ De volgende strook beboscht terrein die op het pad van den vluchteling lag, was

Foto J. Vijverberg.

ENGELWORTEL.

smal en dicht. Aan gene zijde ervan, op een stuk heuvelachtige weidegrond, die glooiend afliep naar een plas met glashelder ijs, was een roode vos ijverig aan het jagen. Hij liep naar alle richtingen, sluipend, schijnbaar doelloos, zijn neus stekend in halfbedekte mosplukjes en onder de wortels van doode boomtronken, zoekend naar muizen of spitsmuizen. Hij vond een paar van deze laatste, doch ze vormden slechts een zeer geringe voldoening voor zijn flinken winterreelust. Even later bleef hij staan, richtte zijn smalle, listigen neus naar de bosschen en scheen na te denken over de wenschelijkheid om op de konijnenjacht te gaan. Zijn mooie, bruine, volle pluimstaart zwiepte zacht over de lichte sneeuw terwijl hij daar besluiteloos stond. ☼ Plotseling ging hij plat op de sneeuw liggen, trillend van opwinding, als een jonge hond die op het punt staat om naar een door den wind voortgejaagd blad te springen. Hij had het konijn uit het bosch zien komen. Hij lag daar absoluut onbewegelijk, zò stil dat hij, niettegenstaande zijn warme kleur, voor een stuk dood hout had kunnen aangezien worden. En terwijl hij in gespannen verwachting toekeek, zag hij het konijn een langen, hollen boomstam inloopen, die half verborgen lag in een warbos van doode planten. Oogenblikkelijk sprong hij op, liep zoo hard hij kon erheen, en ging voor het eene einde van den boomstam liggen waar hij wist dat het konijn uit moest komen. ☼ Een dozijn

seconden daarna kwam de wezel aan, en volgde den vluchting recht in zijn weinig doeltreffende schuilplaats, die door haar beknoptheid juist iets voor den wezel was. Het volgende oogenblik schoot het konijn naar buiten, werd midden in een sprong opgevangen door den wachtenden vos, en stierf nog voor het tijd had gehad te beseffen in welken vorm het noodlot het achterhaald had. Zich volkomen onbewust dat hij op een anders jachtterrein gestroopt had, wierp de vos met een handigen ruk het slapneerhangende lichaam van zijn slachtoffer over den schouder, hield het bij een poot vast en ging op weg, de helling af naar zijn leger aan den anderen kant van den poel. ☞ Toen de wezel met zijn lange lichaam uit den boomstam kwam schieten, hield hij plotseling in, ging plat op de sneeuw liggen, zwiepte met zijn staart en staarde naar den triomfantelijken indringer met oogen die plotseling rood gloeiden. De overtreding was zoowel een belediging als een onrecht; en vele dieren in het wild leggen groote gevoeligheid aan den dag waar het hun persoonlijke waardigheid betreft. Voor een dier van de grootte van den wezel was de vos een overweldigend machtige tegenstander, die men onder gewone omstandigheden zorgvuldig uit den weg moest gaan, doch voor den teleurgestelden jager, wiens bloed verhit was door de lange, opwindende jacht, was dit heelemaal geen gewone omstandigheid.

Geruischloos als een schaduw, en snel en heimelijk als een slang, sloophij den zich op zijn gemak verwijderenden vos na, en beet met een fellen hap de groote pees van zijn rechter achterpoot door, waardoor hij hem voor goed kreupel maakte. ☞ Toen de pijn door hem heenschoot, en zijn gewonde poot hem begaf, liet de vos zijn vracht vallen en keerde zich verwoed tegen zijn onverwachten aanval. De wezel echter was weggesprongen, en lag op de sneeuw gehurkt, gereed voor den volgenden sprong, terwijl hij zijn vijand kwaadaardig aanloerde. Met een woesten hap van zijn lange, krachtige kaken stormde de vos op hem los. Doch — de wezel was er eenvoudig niet meer. Met een beweging zoo vlug, dat het oog haar moeilijk zou kunnen volgen, was hij weggesprongen en lag nu reeds weder verscheidene meters ver weg, waakzaam, wraakgierig en dreigend. De vos deed te vergeefs nog twee korte aanvallen; toen ging ook hij liggen om over de situatie na te denken, terwijl hij met felle haat-oogen keek naar zijn slanken, zwarten tegenstander. In de oogjes van den wezel smeulde een rossige gloed, somber en onverzettelijk; terwijl woede en pijn aan de oogen van den vos een eigenaardige groene opaalkleur hadden gegeven. ☞ Een halve minuut lang misschien lagen die twee daar onbeweeglijk, hoewel trillend van strakke spanning en verwachting. Toen, met bliksemsnelle plotselingheid, herhaalde de vos zijn gevaarlijken aanval. Doch wederom was de wezel er niet meer. Zoo kalm alsof het heele geval niet den minsten indruk op hem had gemaakt, lag hij drie meter verder met denzelfden haat naar zijn vijand te kijken. ☞ Hierop scheen de vos te beseffen dat het nutteloos was te trachten zulk een moeilijk te benaderen vijand te grijpen. Dit besef drong slechts langzaam tot hem door — en langzaam en gemelijk stond hij op en wendde zich af, zich niet verder bekommerend om den buit dien hij nu toch niet meer kon meevoeren. Hinkend ging hij op weg over het ijs, schijnbaar vervuld van minachting voor zijn kleinen doch lastigen tegenstander. ☞ Na zijn buit aldus te hebben teruggekregen, en de zege te hebben behaald over zulk een machtigen vijand, had men kunnen verwachten dat de wezel de zaak verder

NOG EEN AFBEELDING VAN DE P. C. HOOFT. PLAFONDVERSIERING IN DEN 1^E KLASSE EETSALON.

snel omkeeren en toespringen niet te laat. Zijn kaken sloten zich om de dunne ruggegraat van den wezel en knauwden haar aan splinters. Het magere, zwarte lichaampje rekte zich uit met een felle kramptrekking en bleef stil op het ijs liggen. ☞ Hoewel hij zich volkomen bewust was van de uitwerking en het afdoende van dien beet, zette de vos toch nog herhaaldelijk en met eigenaardige kalmte van beweging zijn tanden in het slappe, niet langer weerstrevend lichaampje. En toen, terwijl zijn tong een eindje uit zijn bebloede kaken hing, hief hij den kop, en staarde met een eigenaardigen, weifelenden, bezorgden blik over dewittebekende velden. Hoe het kwam wist hij niet, doch de wereld leek vreemd en nevelig. Hij wendde zich om, liet den dooden wezel op het ijs liggen, en nam den terugtocht aan over zijn donkerroode spoor. Een klein eindje verder was de opening in den boomstam, de weg naar de afzondering, waarnaar hij zoozeer hunkerde. De etiquette van al de aristocraten onder de in het wild levende dieren, bindend zelfs in dat supreme uur, verbood dat hij zich aan den dood zou overgeven in de helle openbaarheid van het open veld. Met zijn laatste krachten kroop hij in den boomstam, tot enkel nog het behaarde puntje van zijn staart eruit stak om hem te verraden. Daar ging hij liggen met een poot over zijn neus, en zonk hij in den langen slaap waaruit hij niet meer zou ontwaken. Een uur lang vroor het hard zoodat de lichamen die zoo kort tevoren nog zoo vol warm leven waren, geheel verstijfden, en toen begon desneeuw dicht en zwijgend neer te zijgen en vulde de leegte met warrelenden schemer en begroef alle sporen van den strijd. (wordt vervolgd).

had laten rusten en kalmpjes de vruchten van zijn overwinning had geplukt. Doch al de wraakgierigheid van zijn wreed en onverzettelijk geslacht was nu gewekt. Wraak en niet overwinning was het, waar hij naar hunkerde. Toen de vos eenige meters afgelegd had, was de plaats waar de wezel gelegen had, plotseling ledig. Bijna op hetzelfde oogenblik, naar het leek, werd de vos weder meedoogeloos door den poot gebeten. ☞ Hoewel het er allen schijn van had gehad dat de vos zijn vijand genegeerd had, wendde hij zich bliksemsnel om om zich te weer te stellen. Wederom echter was hij net even te laat. Zijn woedende stormloop, het snappen van zijn lange kaken hielpen hem niets. De wezel hurkte neer, steeds juist buiten zijn bereik, en hem steeds aankijkend. Een glimp van iets dat erg op vrees geleek, kwam in de woedende oogen van den vos toen hij zich nogmaals omkeerde om den terugtocht tegen wil en dank weder aan te vangen. ☞ Telkens en telkens weer herhaalde de wezel zijn aanval die niet af te slaan was en even dikwijls bracht hij een diepe en noodlottige wonde toe, en wist met succes den tegenaanval te ontwijken. De vos bereikte den rand van het gladde ijs en draaide zich om om zich te weer te stellen. Ondanks al zijn haat trok de wezel zich toch voorzichtig terug. ☞ Toen ging de vos verder, voorzichtig zijn weg zoekend over het staalgraauwe oppervlak

om houvast te hebben voor zijn pooten. ☞ Eenige seconden later deed de wezel opnieuw zijn aanval. Een schijnuitval doende naar de rechterzijde van den vijand, zwenkte hij met die slangachtige vlugheid, zijn soort eigen, en beet diep in het zachte bovengedeelte van de dij van den vos bij de lies. ☞ Het was een listige en doodelijke zet. Doch toen hij wilde terugspringen om zich in veiligheid te brengen, gleden zijn pooten heel even uit op het glimmende gladde ijs. Het besloeg slechts een tijdruimte van een fractie van een seconde, doch in dat ondeelbaar oogenblik lag de kans van den vos. Ditmaal was zijn bliksem-

snel omkeeren en toespringen niet te laat. Zijn kaken sloten zich om de dunne ruggegraat van den wezel en knauwden haar aan splinters. Het magere, zwarte lichaampje rekte zich uit met een felle kramptrekking en bleef stil op het ijs liggen. ☞ Hoewel hij zich volkomen bewust was van de uitwerking en het afdoende van dien beet, zette de vos toch nog herhaaldelijk en met eigenaardige kalmte van beweging zijn tanden in het slappe, niet langer weerstrevend lichaampje. En toen, terwijl zijn tong een eindje uit zijn bebloede kaken hing, hief hij den kop, en staarde met een eigenaardigen, weifelenden, bezorgden blik over dewittebekende velden. Hoe het kwam wist hij niet, doch de wereld leek vreemd en nevelig. Hij wendde zich om, liet den dooden wezel op het ijs liggen, en nam den terugtocht aan over zijn donkerroode spoor. Een klein eindje verder was de opening in den boomstam, de weg naar de afzondering, waarnaar hij zoozeer hunkerde. De etiquette van al de aristocraten onder de in het wild levende dieren, bindend zelfs in dat supreme uur, verbood dat hij zich aan den dood zou overgeven in de helle openbaarheid van het open veld. Met zijn laatste krachten kroop hij in den boomstam, tot enkel nog het behaarde puntje van zijn staart eruit stak om hem te verraden. Daar ging hij liggen met een poot over zijn neus, en zonk hij in den langen slaap waaruit hij niet meer zou ontwaken. Een uur lang vroor het hard zoodat de lichamen die zoo kort tevoren nog zoo vol warm leven waren, geheel verstijfden, en toen begon desneeuw dicht en zwijgend neer te zijgen en vulde de leegte met warrelenden schemer en begroef alle sporen van den strijd. (wordt vervolgd).